

ความนิยมของคนไทยที่มีต่อรูปายาค

คนไทยรู้จักรูปายาคเป็นครั้งแรกเมื่อกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ทรงแปลรูปายาคของโอมาร์ คัยยามจากฉบับของพิคซ์เจอร์ลัคเป็นโคลงภาษาไทยตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๕๓ ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ และในปีเดียวกันนั้นก็ทรงพระนิพนธ์บทอธิบายโคลงรูปายาคเป็นร้อยแก้วไว้ด้วย การที่มีผู้ทูลขอให้พระองค์ทรงอธิบายใจความโคลงรูปายาคให้เห็นแสดงว่ามีผู้สนใจอ่านมากพอสมควร แต่เนื่องจากรูปายาคฉบับภาษาไทยพิมพ์ครั้งแรกเพียง ๖๐ ฉบับเท่านั้น จึงไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ มีการพิมพ์รูปายาคฉบับภาษาไทยเป็นครั้งที่ ๒ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม ในโอกาสงานสถาปนากิจศพนางทองคำ บริษัท

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ พิมพ์ครั้งที่ ๓ จำนวน ๕๐๐ เล่ม ในโอกาสพระราชทานเพลิงศพพันเอกวินัย หุตะโชติ

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ พิมพ์ครั้งที่ ๔ จำนวน ๑,๕๐๐ เล่ม ในโอกาสงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิงจรจิตรราชวังสัน ในการพิมพ์ครั้งนี้มีการเปรียบเทียบบทภาษาอังกฤษกับบทภาษาไทย และได้พิมพ์บทภาษาอังกฤษของพิคซ์เจอร์ลัค ฉบับที่ ๑ และ ๒ ไว้ด้วย

ฉบับภาษาไทยที่พิมพ์ครั้งที่ ๒, ๓, ๔ นี้พิมพ์ที่โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี โดยใช้ต้นฉบับจากฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ ภาพหน้าปก ภาพประกอบในเล่ม การวางรูปโคลงและตัวสะกดยังคงใช้ตามแบบฉบับที่ ๑

และในปีเดียวกัน (พ.ศ. ๒๕๑๒) พิมพ์ครั้งที่ ๕ (ไม่ปรากฏจำนวน) ในโอกาสพระราชทานเพลิงศพ พระภวนาโกศลเถร พิมพ์ที่โรงพิมพ์เทียนทองวัฒนา มีภาคผนวก พระนิพนธ์คำแปลเป็นร้อยแก้วด้วย

มีข้อที่นำสังเกตุว่าพระนิพนธ์ไวยากรณ์ที่พิมพ์ครั้งที่ ๒,๓,๔,๕ พิมพ์ในโอกาสงาน
สถาปนากิจกฟหังสัน ทั้งนี้เพราะผู้จัดพิมพ์เห็นว่าหนังสือเรื่องนี้กล่าวถึงความไม่ยั่งยืนของสังขาร
มนุษย์

ในคำปรารภในการจัดพิมพ์หนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิงจรจิตร
ราชวังสัน กล่าวไว้ว่า... "เจ้าภาพได้จัดพิมพ์หนังสือเรื่องไวยากรณ์ของอะกิม โอมาร์ คัยยาม
ซึ่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์แปลเทียบเป็นโคลงสุภาพ เพื่อบรรณาการ
แด่ผู้ที่มาร่วมงาน ควดยเห็นว่า เป็นเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับการปลงสังเวชชีวิตรมนุษย์...." ๑

นอกจากพระนิพนธ์ไวยากรณ์ที่พิมพ์ทั้ง ๕ ครั้งนี้แล้ว วิทยาสารบางฉบับในปีที่ ๑๒
(พ.ศ. ๒๕๐๔) ยังได้ตีพิมพ์บทพระนิพนธ์ไวยากรณ์บางบทประกอบภาพที่เขียนตามความกึกคำนี้
ของนายเหม เวชกร ภาพประกอบนั้นเป็นภาพสีอยู่ที่ปกหลัง คำบรรยายอยู่ในหนังสือหน้าสุดท้าย
จะยกตัวอย่างให้เห็นวิธีการบรรยายภาพในหนังสือวิทยาสาร ดังนี้

ในฉบับที่ ๓๐ ปีที่ ๑๒ ประจำวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๐๔ มีภาพนาฬิกาทรายวางอยู่
บนหนังสือเล่มหนึ่ง มีชวลหนัก ปากกาชอล์กและชวลเหลาวางอยู่ข้าง ๆ ตะเกียงดวงหนึ่งแขวน
อยู่ข้างบน และที่ด้านหลังปรากฏเงาชายหญิงคู่หนึ่งมีคำอธิบายเป็นบทพระนิพนธ์ไวยากรณ์ที่ ๒๔
ว่า

อะไรมีพอที่ไซ้	เฉลิมสุข ไฉนรา
นาจ่ายกอนกายชุก	ชอกไถ
ชาคคินกคินบก	คินเบียด คินนา
คินคิมคินคินไร	ชีพช้นคินสูญ ๆ ๆ "

๑ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์, ไวยากรณ์ของอะกิม โอมาร์ คัยยาม (พิมพ์ครั้งที่
ที่ ๔, พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๑๒), หน้า (๒๗)

และบทภาษาอังกฤษว่า

Ah, make the most of what we yet may spend
 Before we too into the Dust descend;
 Dust into Dust, and under Dust, to lie,
 Sans Wine, sans song, sans Singer and-sans End!

ผู้เขียนคำอธิบายกล่าววาทังบทภาษาไทยและอังกฤษนั้นเข้าใจโดยยากเพราะไอมาร์
 คัยยามและในกรมพระนราธิโกเขียนในลักษณะที่อัดความไว้ คนอ่านจะต้อง "แก้" จึงจะแลเห็น
 ความ

คำอธิบายโคลงบทนี้ว่า

ในบทนี้ไอมาร์ก็ว่าเมื่อยังมีชีวิตอยู่จะพ้อหาความสุขได้อย่างไรก็หาเสียก่อนที่ร่าง
 กายเราจะแตกสลายกลายเป็นธุลี เมื่อตอนที่เราแยกธาตุถูกลอยเป็นขี้เถ้ากลับลงไป
 ไปกองอยู่ใต้อิน มันก็สิ้นสุกกัน จะหาความสุขอะไรกันอีกไม่ได้

รวมความที่ว่าอย่ามัวบึกชีวิต ฝึกเห็นแก่ความทุกข์ จึงนึกแต่ความสุขสบายไว้ก็
 กว เพราะชีวิตคนเราในไมซาก็กลายเป็นขี้เถ้าขี้ผงไป ไม่จริงยังยืนอะไร

ภาพที่เขียนประกอบในหลังปกนั้น ก็มีลักษณะเป็นปริศนาให้คิด นาฬิกาทรายก็ดี
 ตะเกียงก็ดี หมายถึงความสูญสิ้นสูญหายไป ชีวิตของเราเหมือนหนังสือที่สิ้นบุญแจ
 ใครเป็นคนเขียนชีวิตเรา เราไม่รู้ เมื่อฉนั้นแล้วเหตุไฉนจึงไม่แสวงหาความ
 เพลิดเพลินให้แก่ชีวิตเรา (ที่จริงไอมาร์ก็สอนให้ละกิเลสต่าง ๆ นั้นเอง ก็อย่า
 มัวไปโกรธ มัวโลภ มัวอิจฉา สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องบั่นทอนความสุขทั้งสิ้น)

รุไบยาคอีกส่วนหนึ่งคือฉบับที่แกม สังคีต (พิมาน แจมจรัส) ถอดความจากฉบับ
 ภาษาอังกฤษของพิชิต เจอรัสค์ เป็นกลอนแปด เริ่มลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ "มหาวิทยาลัย" ปีที่ ๕
 ฉบับที่ ๑ วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๖ จนถึงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๐๖ จึงหยุดตีพิมพ์ รวมได้ ๕๓ บท
 ต่อมาในเดือนสิงหาคมปีนั้น ผู้เขียนจึงได้ตีพิมพ์ทั้ง ๑๐๑ บท ให้ชื่อว่า "รุไบยาคของไอมาร์
 คัยยาม" พิมพ์ที่โรงพิมพ์เฟื่องอักษร ตอมาวทยาสาร ฉบับที่ ๑ ปีที่ ๑๕ ประจำวันที่ ๑ ตุลาคม

๒๕๐๖ ให้นำมาพิมพ์ใหม่ให้ชื่อว่า "คนตรีแห่งชีวิต"

ในการถอดความเป็นภาษาไทยของ แคน สังกิต นี้ จะเรียกว่าแปลก็ไม่ถูกต้องนัก เพราะผู้ประพันธ์ก็เปลี่ยนแปลงโดยคำสำนวนเสียใหม่หมด มีแต่ใจความสำคัญเป็นหลักเท่านั้น ผู้ประพันธ์เองก็เขียนคำนำไว้ว่า

ในการถอดความเป็นภาษาไทย ผู้ถอดความมิได้คำนึงถึงอรรถมากไปกว่าวรูส คำโบราณและชื่อเฉพาะใดก็ทิ้งไปเกือบหมด แมกระนั้นรสชาดก็ยังแปร่งปรูฏขอบกลตาเปรียบเหล่ากู่เห็นจะเป็นเพราะเดิมนิโชนามากเกินไป ดังนั้น ถาพาทองการทั้งอรรถและรูปที่แท้จริงก็เห็นจะต้องแสวงหาเหล่าขนานุนแท้และคั้งเดิมของโอมาร์ คัยยัม ขอให้ถือเสียว่า "รูไบยาท" ฉบับนี้เขียนขึ้นใหม่ เขียนขึ้นด้วยบรรยากาศของคนไทย.....

มีอยู่ไม่กี่บทที่มีเค้าของรูไบยาคตามมโนภาพของพิตซ์เจอร์วัลด์ นอกนั้นแกน สังกิตได้แต่งใหม่ทั้งสิ้น บทที่มีใจความคล้ายฉบับภาษาอังกฤษได้แก่บทที่ ๓ ที่ว่า

And, as the Cock crow, those who stood before
The Tavern shouted "Open then the Door!
You know how little while we have to stay
And, Once departed may return no more.

แคน สังกิต แต่งเป็นกลอนว่า

ฟังซิฟังโกชันกระชั้นชา
รู้เถิดว่าเวลานั้นสั้นเกินไป

เป็นสัญญาณเปิดร้านคชาโฉน
อคติใดหากเลื่อนลับมีกลับเลย ๓"

ใจความส่วนใหญ่ของรูไบยาคฉบับนี้ กล่าวถึงคดีเกี่ยวกับชีวิตให้หาความสุขให้มากที่สุดเพราะไม่ช้าเราก็จะตาย ไม่เชื่อว่าพระเจ้ามีจริง และไม่เชื่อนรกและสวรรค์ ใจความส่วนใหญ่จึงตรงกับฉบับของพิตซ์เจอร์วัลด์ แต่มีบางตอนที่นอกเหนือจากฉบับเดิมเช่นตอนที่กล่าว

^๑ แคน สังกิต, รูไบยาทของ โอมาร์ คัยยัม (พระนคร: โรงพิมพ์เพื่ออักษร, ๒๕๐๖), หน้า ๓

ถึงความรักของมนุษย์ตามวัยต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่เป็นเด็กเล็กรักพ่อแม่พี่น้อง ตุ๊กตา อาหาร บ้าน
เรือน เมื่อเติบโตขึ้นบ้างก็รักเพื่อนฝูง รักสวयरักงาม ครั้นเป็นหนุ่มสาว รู้จักรักเพื่อนต่างเพศ
เมื่อเป็นผู้ใหญ่รู้จักความรักความศรัทธา จนกระทั่งแก่จึงนึกรักสมบัติ รักตนเอง

เมื่อพิจารณาผลงานชิ้นนี้ของแคน สังเกต แล้วจะเห็นว่า เป็นงานที่อาศัยเค้าของ
รุไบยัตแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น กล่าวคือกองการกล่าวถึงการหาความสุขในชีวิตใหม่มากที่สุด
รายละเอียดต่าง ๆ เป็นความคิดของแคน สังเกต ทั้งสิ้น ดังนั้นจึงไม่น่าใช่คำว่า "ถอดความ
เป็นภาษาไทย" ดังที่ผู้ประพันธ์กล่าวไว้ในคำนำ หรือ แม้จะกล่าววา "เขียนขึ้นใหม่ด้วยมรร
ยาภาษาของคนไทย" ก็ยังไม่สมควร เพราะใจความห่างไกลจากฉบับเดิมมาก แต่ถาเรียกชื่อ
เสียใหม่ว่า "คนตรีแห่งชีวิต" ดังที่ลงพิมพ์ในวิทยาสารปีที่ ๑๕ ก็จะไม่ว่างงานชิ้นนี้เป็นงานที่มีคุณ
ลานาสนใจ แสดงคติสอนใจ ใจถอยคำไพเราะ สัมผัสคล้องจอง สมควรที่จะได้รับคำยกย่องว่า
เป็นบทประพันธ์เกี่ยวกับปรัชญาชีวิตที่ดีเกินชั้นหนึ่ง

รุไบยัตฉบับภาษาไทยอีกส่วนหนึ่งเป็นของ "รุ่งทิวา" ซึ่งแปลมาจากบทรุไบ
ยัตภาษาอังกฤษของริชาร์ด เดอ แกลเลี่ยน (Richard de Gallienne) ชื่อ
"The Yellow Rose from Persia" "รุ่งทิวา" แปลเป็นร้อยแก้วให้ชื่อว่า "กุหลาบ
เหลืองจากเปอร์เซีย" ลงพิมพ์ในนิตยสาร "สตรีสาร" ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒๑๐ (มีนาคม ๒๕๐๐)
ถึงปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒๓๖ (เมษายน ๒๕๐๑)

"รุ่งทิวา" กล่าวไว้ในคำนำว่า

... โอมาร์ กวีเปอร์เซียผู้ได้รจนามทกลอนไว้มากมายราว ๕๐๐ บท กุหลาบ
กันอยู่เหมือนกลีบกุหลาบต่างสี จากบทกลอนเหล่านี้ Fitzgerald ได้เลือก
สรร นำมารวบรวมขึ้นเป็นกุหลาบร้อยกับหนึ่งกลีบ [หมายถึงจำนวนบทรุไบยัต
ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๓,๔,๕ ของพิภพเจอรูดี] ฝีมือเหมือนพลอยสีตะแบกงามกรฤา
และหอมหวานหาที่เปรียบมิได้ แต่ยั้งถึงกลีบรวงไว้อีกมากหลาย และจากกลีบรวง
เหล่านี้เป็นส่วนใหญ่ที่ Richard de Gallienne ได้เสกสรรคขึ้นเป็น

กุหลาบเหลืองคอกน้อยนี้^๑

รุไบยาตฉบับของเกลเดียนซึ่ง "รุ่งทิวา" นำมาแปลนี้มีความหลายบทตรงกับฉบับของพิซเซอร์โรลด์ โคแกบท์ที่ ๑๒ ซึ่งกล่าวถึงสิ่งที่คัยยามต้องการว่า

หนึ่งผู้เฒ่าคนหนึ่ง หญิงคนหนึ่ง กับเหล่าพวกหนึ่ง
สามสิ่งนี้คือสวรรค์ของฉัน สำหรับทาน
อูจะจะเป็นอันแห่งแสงเปลวเปลือย
แต่นักไม่เคยเห็นว่าสวรรค์ของท่านเป็นของฉัน

และบทที่ ๒๒ กล่าวถึงวันเวลาวา

.....
อย่าเอาใจใส่กับพรุ่งนี้   อย่ากังวลกับเมื่อวานนี้
คาถาคักก็สิทธิ์ของชีวิตที่นี้   และเดี๋ยวนี้.

ใจความส่วนใหญ่ของรุไบยาตฉบับแปลของ "รุ่งทิวา" นี้แสดงว่าคัยยามเป็นคนที่มีความคิดนอกทางศาสนา เข้าใจเรื่องโลกหน้า สวรรค์ นรก และหลักการบางเรื่องแบบวัตถุนิยมมากเกินไป ถึงตัวอย่างบางบทดังนี้

บทที่ ๒๓

คนพูดถึงสวรรค์ ไม่มีสวรรค์นอกจากที่นี่

คนพูดถึงนรก ไม่มีนรก นอกจากที่นี่

คนพูดถึงโลกหน้าและชาติหน้า

ที่รัก ไม่มีชีวิตหน้า นอกจากชีวิตนี้

^๑ "รุ่งทิวา", "กุหลาบเหลืองจากเปอร์เซีย," สตรีสาร, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒๑๐

และบทที่ ๓๑

คัมภีร์โกทรานหรือ ทำไม สองมาสอนฉัน
หนังสือเก่าแก่ งดงามที่บ่มัก้วยความฉีกพลาต
เชื่อดั้นเถอะ ฉันท้องโกทรานโกเหมือนกัน
คนนอกศาสนาฉันแหละรู้คัมภีร์ที่ดีที่สุด

นอกจากนั้นก็มีผู้เขียนถึงโอมาร์ คัยยามและรุไบยาคไวบ้าง ได้แก่เรื่อง "โอมาร์ ไคยัม" ของ ซอม ทัตบ่าเรอ ในนิตยสารสามทหาร ปีที่ ๒ เล่ม ๔ - ๕ ประจำเดือนกรกฎาคม และสิงหาคม ๒๕๐๖ เล่าถึงประวัติของโอมาร์ คัยยามเพียงสั้น ๆ กล่าววาคัยยามเป็นกวีใน คริสตศักราชที่ ๑๑ แต่งโคลงวาค้วยการหาความสำราญในชีวิต "ผู้เขียนได้อ่านโคลงที่เขาแปล เป็นภาษาอังกฤษเกี่ยวกับโอมาร์ ไคยัมแล้ว ไม่ใคร่รู้เรื่อง ึ่งนั้นนั้นเป็นคำเปรียบเทียบกับพิว พันไปถึงเหล่าไวน์และโรงเหล้าค้วย.....โอมาร์ ไคยัมไค้ส่งสอนอะไร ๆ ไว้มากใน โคลง แมแต่ควงควาวในท้องฟ้าก็รวพิงพิลาปเอาไว มีไค้กล่าวถึงเรื่องรักเรื่องใครเหมือนในอา หรับราตรี....."

ในวารสารของสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ ประจำ เดือนธันวาคม ๒๕๐๗ มีเรื่อง "ความสัมพันธ์ของมุสลิมทางประวัติศาสตร์และวรรณคดีไทย" ของคีเรก กุลศิริสวัสดิ์ กล่าวถึงวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีต้นเค้ามาจากวรรณคดีของเปอร์เซียคือพระนิพนธ์รุไบยาคของกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติความเป็นมา ของหนังสือเรื่องนี้อย่างละเอียด และกล่าววิจารณ์การแปลไวควยวว่า "ผู้ประสงคเขาใจขอ ความของรุบาอูยาคของรุศำสนาอิสลาม จึงจะวินิจฉัยไควว่า ตอนไค้อล-คัยยามฟุง และตอนไค พุกถูก เช่นในบทที่ ๒๔๗ (ของวินพิลด์) ว่า

Although the creeds number some seventy-three,
I hold with none but that of love to Thee;
What matter faith, unfaith, obedience, sin ?
Thou'rt all we need the rest is vanity.

هفتار ملتند در دین کم و بیش
از ملتها عشق تو را کم در بیش
به کفر و چه اسلام چه طاعت چه گناه
مقصود توئی بهمانه برادر از بیش

ถอดความทั้งจากเปอร์เซียและอังกฤษว่า

"แม่หมูชนจะแตกออกราวเจ็ดสิบสาม
เขาจะไม่เข้ากับใครนอกจากอันที่กล่าวรักขอพระองค์
จะทำไมเล่ากับภพ, อิสลาม, การภักดีหรือการบาป
พระองค์เท่านั้นที่ขามุ่งหวัง นอกนั้นไร้สาระ"

ในที่นี้มีลละดู แปลว่าหมูชน หรือจะแปลว่าลัทธิก็ได้ เช่น creeds พระองค์ใน
ที่นี้คืออัลลฮู ส่วนภพ คือการปฏิเสธความจริง disbelief หรือการเนรคุณ การไม่มี
หลักศรัทธาอิสลามในที่นี้หมายถึงการศรัทธา และไกล่แปลเป็น faith สำหรับเจ็ดสิบสาม
มีที่มาจากนี้ :-

ทานนบีมุฮัมมัด ชื่อลา^๑ กล่าวอุปมาว่า "พวกยิวได้ถูกแบ่งออกเป็น ๓๑ จำพวก
และพวกคริสต์ได้ถูกแบ่งออกเป็น ๓๒ จำพวก และพวกมุสลิมจะถูกแบ่งออกเป็น ๓๓ จำพวก
ทั้งหมดอยู่ในนรก เว้นแต่พวกเดียว"

ในจำนวนของอุรบันั้น เลขในหมวด ๓ เช่น ๓๐, ๓๐๐ มักเป็นอุปมา หมายถึงจำ
นวนมาก ไม่ใช่ตามตัวเลขเสมอไป ในที่นี้จึงหมายความว่าหมูมุสลิมจะแตกออกก็พอพอก็คือเหล่า
มากมาย พวกเหล่านี้จะอยู่ในทางผิด เมื่อบรรคาสาวกถามว่า พวกใดเล่าจะพ้นจากนรก

^๑ เป็นคำย่อของ "ชื่อลลฮูอะลัยฮิวะซัลลิม" แปลว่า "พรและสันติแห่งพระผู้
เป็นเจ้านิแกทาน" เป็นคำสุกเมื่อเอ่ยนามท่านศาสดามุฮัมมัด

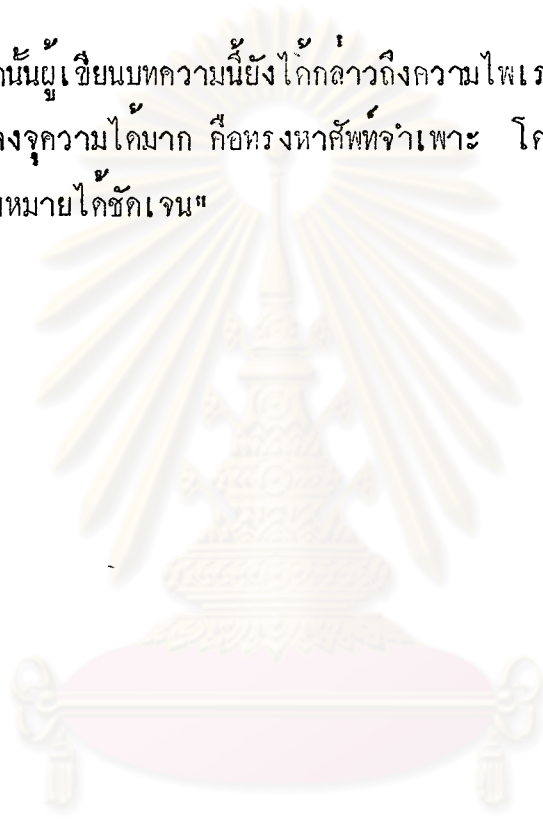

ทานตอบว่า

"ผู้ที่ปฏิบัติตามฉันและสาวกของฉัน"

จะเห็นไควว่า ถ้าผู้แปลรูไบยากไม่รู้อที่มาของเจ้าลีสสาม บางทีอาจจะเข้าใจสั้นหรือไม่เข้าใจเลย....."

นอกจากนั้นผู้เขียนบทความนี้ยังไควกล่าวถึงความไพเราะของโคลงว่า "กรมพระนราไควทรงนิพนธ์โคลงจุกความไควมาก คือทรงหาศัพท์จำเพาะ ไควทรงเลืองการใช้ศัพท์ซ้ำและทรงแสดงความมุ่งหมายไควชัดเจน"

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย